

MOLTES IDEES I POCS DINERS EN UN ANY DE CONSELLS COMARCALS AL PRINCIPAT

Balanç poc brillant

Aquest mes de març ha fet un any de la constitució dels consells comarcals, organismes creats per la Llei d'Organització Comarcal de Catalunya d'abril del 1987. Se'n van constituir inicialment 38, corresponents a les comarques de l'antiga divisió republicana, però a l'estiu del 1988 se n'afegiren tres més, els de les noves comarques autoritzades pel Parlament: l'Alta Ribagorça, el Pla d'Urgell i el Pla de l'Estany. Ara són, doncs, 41 els consells comarcals que, en circumstàncies polítiques i socials diferents, intenten obrir-se pas en el complicat entramat institucional català.

La Generalitat reconeix que el balanç d'aquest primer any dels consells comarcals és poc brillant. I justifica aquesta miopgradesa de resultats pel poc rodatge dels nous ens i per la voluntat política de fer les coses a poc a poc però ben fetes. «No hem d'analitzar els consells comarcals des d'un punt de vista estàtic —diu Joan Sala, director general d'Administració Local de la Generalitat— sinó com l'inici d'un camí cap a la nova organització territorial de Catalunya. Qualsevol institució jove ha d'anar trobant el seu lloc amb els anys. Quan es van crear les diputacions, va passar el mateix: trenta anys després, encara es preguntaven per a què servien».

Competències amb comptagotes

Des del Departament de Governació, responsable de la marxa dels consells

Vam creure en elles durant molts anys. Però a l'hora de fer-les realitat, no tot ha estat fàcil. Les comarques només són boniques damunt del mapa. La profusió d'iniciatives i la manca de recursos han caracteritzat el primer any de vida dels consells comarcals.

Joan Vila i Triadú

comarcals («fem una tasca impulsora, no pas de control o de fiscalització» —aclareix Joan Sala), s'insisteix a definir-los com a ens locals prestadors de serveis, amb unes competències pròpies i unes altres de delegades dels ajuntaments, de les diputacions o de la Generalitat mateixa.

És precisament la manca de competències la que provoca les crítiques més dures. Albert Batlle, responsable de política municipal del PSC, ironitza: «No puc dir si els consells han funcionat bé o malament; és que no han funcionat gens. És un any perdut del tot,

un pas enrere. I no només per culpa de la llei, que nosaltres sempre hem trobat inadequada, sinó també perquè s'hi ha afegit el sectarisme i la inoperància de CiU a l'hora de gestionar-los». Batlle considera que la Generalitat ha posat fre al desplegament comarcal perquè ara s'adonen «que això no va ni amb rodes».

L'actitud d'oposició total dels socialistes no és compartida per Iniciativa per Catalunya, tot i que governen plegats en alguns consells. Jaume Bosch, responsable de política territorial d'IC i membre del consell comarcal del Baix Llobregat, aclareix que «nosaltres estem a favor de les comarques, però creiem que hi ha un perill seriós de frustració per a la gent que més ha apostat pel comarcalisme. De moment, l'únic aspecte positiu dels consells és que s'han constituït. La resta és negatiu: els pressupostos són ridículs,

Joan Sala, director general d'Administració Local de la Generalitat de Catalunya.

Situació dels consells comarcals

Nom comarca	1	2	3	4	5	6
Alt Camp	12	19	NO	NO	NO	SÍ
Alt Empordà	14	35	SÍ	NO	NO	SÍ
Alt Penedès	12	30	NO	NO	NO	SÍ
Alt Urgell	10	22	SÍ	NO	SÍ	SÍ
Alta Ribagorça	10	17	SÍ	NO	NO	SÍ
Anoia	12	33	SÍ	NO	NO	SÍ
Bages	13	38	NO	NO	NO	SÍ
Baix Camp	13	34	SÍ	NO	NO	SÍ
Baix Ebre	11	23	SÍ	NO	NO	SÍ
Baix Empordà	13	32	SÍ	NO	NO	SÍ
Baix Llobregat	16	54	SÍ	NO	NO	SÍ
Baix Penedès	11	27	SÍ	NO	NO	SÍ
Barcelonès	27	153	SÍ	NO	NO	SÍ
Berguedà	12	22	NO	SÍ	NO	NO
Cerdanya	10	18	NO	NO	NO	SÍ
Conca de Barberà	10	18	SÍ	NO	SÍ	SÍ
Garraf	11	30	NO	NO	NO	SÍ
Garrigues	12	19	SÍ	NO	NO	SÍ
Garrotxa	11	20	SÍ	NO	NO	SÍ
Gironès	14	34	SÍ	NO	NO	SÍ
Maresme	14	40	SÍ	NO	NO	SÍ
Montsià	11	20	SÍ	NO	NO	SÍ
Noguera	12	25	SÍ	NO	NO	SÍ
Osona	14	36	SÍ	NO	NO	SÍ
Pallars Jussà	10	21	SÍ	NO	NO	SÍ
Pla d'Urgell	10	17	NO	NO	NO	SÍ
Pla de l'Estany	10	17	SÍ	SÍ	NO	NO
Priorat	10	17	SÍ	NO	NO	SÍ
Ribera d'Ebre	11	20	SÍ	NO	NO	SÍ
Ripollès	12	21	SÍ	NO	SÍ	SÍ
Segarra	10	19	SÍ	NO	NO	SÍ
Segrià	14	39	SÍ	NO	NO	SÍ
Selba	12	34	SÍ	NO	NO	SÍ
Solsonès	10	20	NO	NO	SÍ	SÍ
Tarragonès	13	34	SÍ	NO	NO	SÍ
Terra Alta	10	19	SÍ	NO	NO	SÍ
Urgell	12	19	SÍ	NO	SÍ	SÍ
Vall d'Aran	10	18	SÍ	NO	NO	SÍ
Vallès Occidental	16	60	SÍ	NO	NO	SÍ
Vallès Oriental	14	40	SÍ	NO	NO	SÍ

1. Diners rebuts l'any 1988 en concepte de subvenció per la Generalitat.
2. Diners rebuts l'any 1989 dins del Fons de Cooperació Local (en milions de ptes.).
3. gerent nomenat el 15-II-89.
4. Seu pròpia.
5. Seu en procés d'adquisició.
6. Seu llogada o cedida per alguna altra institució.

han de coexistir amb unes diputacions encara massa fortes i la Generalitat no té un model clar per al futur dels consells. Aquí coincideixen les poques ganes dels socialistes amb la indefinició de CiU».

El director general d'Administració Local, Joan Sala, nega que hi hagi aquesta indefinició. El que passa és que, com que les comarques són totes

diferents, les competències i els serveis que reben també han de ser diferents. «No fariem un bon servei al país si apliquéssim el mateix motlle a tot arreu» —diu Sala. Pel que fa al ritme de traspàs de competències, la Generalitat creu més important que, abans de rebre res, els consells comarcals es cohesionin internament i formin un bon equip humà de treball.

Iniciatives agosarades

La primera delegació de competències de la Generalitat va arribar el desembre, amb dos decrets: un que permet als consells donar llicències per a activitats classificades, com ara bars, tallers, naus industrials, etc.; i un altre que els faculta per a executar i controlar el Pla Únic d'Obres i Serveis de la Generalitat. A primers d'any, només 15 consells comarcals havien decidit assumir les primeres i 11, les segones. Més recentment, al febrer, hi ha hagut dues noves iniciatives: la possibilitat de fer convenis amb el Departament de Treball per al foment de l'ocupació i l'ampliació als consells comarcals de les subvencions que fins ara rebien els ajuntaments en matèria d'informació al consumidor.

A l'espera d'aquestes competències, molts consells han fet convenis amb les diputacions per a determinats serveis, com ara l'assessorament tècnic als ajuntaments o l'assistència social. Com a delegació dels municipis, una de les funcions que més consells han assumit ha estat la recollida i tractament de deixalles. De fet, la gamma d'iniciatives desplegades en un any és força àmplia: va des de la cosa més anecdòtica, com pot ser editar un calendari comarcal, fins a la més agosarada.

A la Selva, per exemple, han decidit de fer una ràdio comarcal. Al Segrià, pensen editar vint rutes turístiques per la zona. Els del Pla d'Urgell han considerat prioritari l'esport i han organitzat campionats comarcals de futbol-sala i bàsquet a les escoles. El consell del Bages s'ha destacat pel seu paper d'intermediari en la crisi empresarial de les mines de sal i potassa. La lluita contra les plagues de mosquits, a l'altre extrem, ha estat una de les actuacions prioritàries del Baix Ebre.

El camp de proves del Maresme

Alguns consells han posat un èmfasi especial en els aspectes d'impuls econòmic, tot i tenir-hi poques competències. Aquest és el cas del Maresme, que fins i tot ha aconseguit diners del Fons Social Europeu per finançar un curs sobre Flor i Horticultura. També ha presentat un projecte de noves tecnologies i ha pres part en una empresa que impulsarà el sector de la flor tallada i la planta ornamental. Tenen un dels pressupostos més alts, sobre els 200 milions de pessetes. Josep Manach, gerent del consell del Maresme, creu que s'està fent una bona tasca vertebradora: «Ens hem pronunciat sobre

molts dels aspectes que afecten els ajuntaments, des de les futures vies de comunicació fins a la neteja del litoral. Intentem veure on és que la sabata fa mal perquè no en faci mai més. I moltes de les decisions es prenen per unanimitat».

Manuel Mas, alcalde socialista de Mataró, no hi està d'acord: «El consell comarcal és totalment inoperatiu. Ja em direu què es pot fer amb 200 milions a l'any, quan qualsevol petit municipi té un pressupost més alt. Ah, això sí, es redacten molts papers i es fan declaracions sobre qualsevol cosa. Molt de foc d'encenalls. A més, ¿per què se'ns diu que cal incrementar la consciència comarcal? El que cal és augmentar la capacitat de resoldre els problemes i que les coses funcionin».

Una situació semblant a la del Maresme es dona en moltes altres comarques: l'ajuntament de la capital és del PSC, mentre que al consell comarcal hi ha majoria de CiU. En alguns casos, fins i tot és un regidor de l'oposició municipal el que fa de president comarcal, amb la tibantor i els enfrontaments que això tendeix a provocar.

Un castell per al Berguedà

Els intents de trobar una seu per a la institució han marcat el primer any de vida de gairebé tots els consells. Provisionalment, han hagut d'encabir-se en dependències cedides pels ajuntaments o en locals llogats. La compra d'edificis històrics o monumentals, que representa una gran inversió per a un organisme amb pocs recursos, ha aixecat nombroses crítiques. El cas més espectacular és el del Berguedà, on han comprat l'antic castell de Sant Ferran, als afores de Berga, per 36 milions de pessetes. Jaume Farguella, president del Consell, creu que, tot i les crítiques, «és un lloc ideal perquè a la llarga sigui un punt de referència de tota la comarca. Poder recuperar aquest edifici donarà prestigi a l'entitat. Qualsevol altra seu també ens hauria costat molts diners».

Al Pla d'Urgell han tingut sort: un veí de Mollerussa els ha cedit de franc una mansió de tres plantes i 700 metres quadrats, que ara cal rehabilitar. La Conca de Barberà, el Solsonès, la Noguera o el Ripollès, són alguns dels consells que es troben en procés d'adquisició d'un edifici noble com a seu pròpia, amb inversions que van dels 15 als 40 milions de pessetes. A la Cerdanya, en canvi, han preferit no comprar la seu per poder dedicar una part més gran del pressupost a solucionar la manca d'abocats comarcals.

A l'àrea de Barcelona, els consells

han pogut aprofitar edificis d'altres institucions, com ara l'antiga seu de la CMB per al Barcelonès o el de la Mancomunitat del Parc Torreblanca per al del Baix Llobregat. Precisament, el fet que hi hagi mancomunitats de municipis prèvies al naixement dels consells, ha fet que algunes comarques comencessin amb certs avantatges i ara estiguin molt per sobre de la mitjana.

Pressupostos

Pel que fa al finançament, la Generalitat ha destinat enguany 1.250 milions als consells, procedents del Fons de Cooperació Local de Catalunya. El repartiment s'ha fet segons barems de població i densitat, però també sobre el principi de solidaritat entre comarques. Les aportacions van des dels 153 milions del Barcelonès fins als 17 de l'Alta Ribagorça. Tot i reconèixer l'augment respecte a l'any passat, la majoria de presidents comarcals troben insuficient l'aportació de la Generalitat, que haurà de ser incrementada amb les subvencions de les diputacions. Enguany, també la Diputació de Barcelona ha destinat una partida, prop de 200 milions, als consells.

Entre els 41 organismes, n'hi ha tres que es poden considerar del tot atípics. Un és el de la Vall d'Aran, ja que tots els partits aranesos reclamen la Llei Es-

pecial que ha de recollir els drets i les institucions històriques de la Vall. Mentre Unitat d'Aran, pròxima al PSC, va demanar que es paralizés el consell comarcal fins que hi hagi la nova llei, CiU va decidir tirar endavant tota sola l'organisme i el president n'és l'alcalde de Viella, Josep Calbetó.

Un cas ben diferent és el del Garraf. Un recurs presentat per una llista independent ha paralytitzat totalment el consell durant un any. El president, l'alcalde socialista de Vilanova, Jaume Casanovas, ha preferit de no fer res fins que no s'hi pronunciï la Junta Electoral, entre altres coses, perquè si prospera la impugnació, podria canviar la majoria actual. El consell no té, doncs, ni seu ni gerent i el pressupost del 1988 continua íntegre.

Finalment, trobem el polèmic Vallès Occidental. Els socialistes, encapçalats per l'alcalde de Terrassa, Manuel Royes, són partidaris de dividir l'actual comarca en dues, una amb capital a Sabadell i l'altra a Terrassa. Fins i tot, han demanat de convocar un referèndum coincidint amb les eleccions europees. Iniciativa per Catalunya, que té la presidència del consell —és l'alcalde de Sabadell, Antoni Farrés—, defensa la bicapitalitat de les dues ciutats. L'enfrontament ha provocat ja la ruptura del pacte. □